

Asia: VN/20427/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta kansalliseksi toimintasuunnitelmaksi helteen terveyshaittojen ehkäisemiseksi

Lausunnonantajan lausunto

1 Tausta

Keski-Pohjanmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua kansallista toimintasuunnitelmaluonnosta helteen terveyshaittojen ehkäisemiseksi. Keski-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että kansallinen toimintasuunnitelma tehdään. Pitkäaikaiset hellejaksot ovat viime vuosina lisääntyneet, mikä edellyttää parempaa ennakointia ja varautumista niin yksilön kuin yhteiskunnan toimesta. Suunnitelman tausta-osiossa on kuvattu monipuolisesti hellejaksojen aiheuttamia terveysriskejä eri elämäntilanteissa oleville väestöryhmille sekä vaikutuksia yhteiskuntaa ylläpitäviin toimintoihin paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla.

2 Toimintasuunnitelman tavoitteet

Toimintasuunnitelman 2 päätavoitetta ovat selkeät ja tarkoituksenmukaiset. Akuutein tavoite on turvata riskiryhmien suojaus helteen aiheuttamilta terveysvaaroilta sekä varmistaa terveydenhuollon ja muiden yhteiskunnan keskeisten palvelujen toimivuus ja resurssit. Lisäksi on tärkeää vahvistaa varautumista ja sopeutumista hellejaksoihin ja ilmaston lämpenemiseen pidemmällä aikavälillä.

Suunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi ja toimeenpanoksi on listattu kattavasti eri toimijoita vastuualueineen. Keski-Pohjanmaan liitto tähdentää toimenpiteiden käytännön jalkauttamista ja seurantaa. On huomioitava, että osa edellytettävistä toimenpiteistä voivat vaatia lisäresursointia, mihin kansallisella tasolla myös tulisi vastata. On tärkeä varmistaa, etteivät toimenpiteet ja toteutus jää liian yleiselle tasolle.

3 Riskiryhmät ja haavoittuvuutta lisäävät tekijät

-

4 Riskienhallinta sekä varautumisen ja sopeutumisen koordinointi

Keski-Pohjanmaan liiton mielestä helleaaltojen tulee jatkossa sisältyä kansallisen tason riskeihin, uhkien ja häiriötilanteisiin sekä varautumissuunnitelmiin, jotta niihin voidaan koordinoitusti

yhtenäisellä ja riittävällä tavalla reagoida. Useat sää – ja ilmastokriisit voivat olla paikallisia, mutta helteet yleensä kurittavat laajempaa aluetta. Parantuneiden sääennuste- ja viestintäteknologian vuoksi hellejaksot eivät tule yllätyksenä. Niihin on usein hyvinkin aikaa reagoida, jos vain selkeät toimintaohjeet ja -mallit ovat olemassa ja käytettävissä. Kansallisten ohjeiden ja mallien lisäksi on keskeistä varmistaa eri toimijoiden roolit ja vastuut käytännön tasolla, jotta esimerkiksi mahdollisiin ongelmatilanteisiin voidaan puuttua välittömästi.

5 Hellevaroitussjärjestelmä

-

6 Viestintä

Viestinnän merkitys eri tasoilla on tuotu suunnitelmassa hyvin esiin.

7 Helleaaltoihin liittyvä valmius ja varautuminen

-

8 Pidemmän aikavälin toimenpiteet

-

9 Työterveys ja työsuojelu

Tulevaisuudessa hellejaksoihin varautuminen on keskeistä myös työpaikoilla. Erityistä huomiota tulee kiinnittää kuumissa olosuhteissa raskasta työtä tekeviin. Suunnitelmassa todetaan hellevarautumisen työpaikoilla vaihtelevan suuresti eikä tutkimuksia hellejaksojen vaikutuksista työntekijöihin ole systemaattisesti tehty. Tämä vaatisi parannusta, jotta saadaan oikeanlaista tietoa toimintamallien ja -ohjeiden laatimiseksi ja niiden toteuttamiseksi käytännössä.

10 Seuranta ja arviointi

-

11 Toimenpiteet

-

Liite Toimijoiden ja sidosryhmien roolit ja vastuut hellevarautumisessa

Helleaaltoihin liittyvä valmius ja varautuminen, sivulla 81 on kirjaus: Edistetään yhdyskuntasuunnittelussa mahdollisuuksia kaukojäähdytysverkkojen ja lämpöpumppujen käytölle.

Keski-Pohjanmaan liitto nostaa tämän mahdollisuuden selvittämisen ja pilotoinnin keskeiseksi. Monet julkiset rakennukset ja esim. vanhusten palveluasunnot ovat kaukolämpöverkoston piirissä. Keski-Pohjanmaan liitto ehdottaa resurssien allokoimista selvitystyöhön, jossa kartoitetaan ja pilotoidaan kaukokylmätekniikan hyödyntämistä kaukolämpöverkostossa erityisesti pitkien hellejaksojen piinaamissa rakennuksissa.

Yleisiä huomioita

-

Väänänen Jari
Keski-Pohjanmaan liitto

Paavola Tiina
Keski-Pohjanmaan liitto